

МЫЙЗАМ КОРГОЙТ

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН «ҮЙ-БҮЛӨЛҮК ЗОМБУЛУКТАН САКТОО ЖАНА КОРГОО ЖӨНҮНДӨ» МЫЙЗАМЫ, ҮЙ-БҮЛӨЛҮК ЗОМБУЛУК ОКУЯЛАРЫ БОЛГОНДО ЖЕ АНЫ ЖАСОО КОРКУНУЧУ ЖАРАЛГАНДА АР БИР АДАМДЫ, АНЫН ИЧИНДЕ БАЛАНЫ МАМЛЕКЕТТИК ЖАНА КООМДУК УЮМДАРДЫН САКТООГО, КОРГООГО АЛУУСУН, ЖАРДАМ КӨРСӨТҮҮСҮН КЕПИЛДИККЕ АЛАТ.

БИР ДАГЫ АЯЛГА, БИР ДАГЫ БАЛАГА КАРАТА АНЫН КАДЫР-БАРКЫН БАСМЫРЛАГАН МАМИЛЕНИН КАЙСЫ ГАНА ТҮРҮ БОЛБОСУН ЖАСАЛБАШЫ КЕРЕК. ЗОМБУЛУКТУ АКТАГАНГА ЖОЛ ЖОК. ҮЙ-БҮЛӨЛҮК ЗОМБУЛУКТУН АР БИР ЖАБЫРЛАНУУЧУСУНА МАМЛЕКЕТ САКТООНУ ЖАНА КОРГООНУ СУНУШ КЫЛАТ.

ҮЙ-БҮЛӨЛҮК ЗОМБУЛУК ДЕГЕН ЭМНЕ?

Үй-бүлөлүк зомбулук - үй-бүлө мүчөсүнүн, ага теңештирилген адамдын башка үй-бүлө мүчөсүнө, ага теңештирилген адамга карата дене бойлук, психологиялык, экономикалык мүнөздөгү атайылап жасаган аракеттери же алардын коркунучу, ошондой эле этибарсыз мамилеси.

МЫЙЗАМДЫН ТААСИРИ КИМГЕ ЖАЙЫЛТЫЛАТ?

- Үй-бүлө мүчөлөрүнө: күйөөсү, аялы, чоң энелер, чоң аталар, таяталар, таянелер, неберелер, камкорчулар, көзөмөлчүлөр, камкордукка алынган, багып алган ата-энелер жана багууга алынган балдар, байкелер, эжелер, иш жүзүндөгү тарбиялоочулар жана иш жүзүндөгү тарбиялануучулар;
- Иш жүзүндө нике мамилелеринде турган жубайларга;
- Эмгекке жарамсыз же жашы жете элек багуудагы адамга камкордук кылуучу адамга жана эмгекке жарамсыз же жашы жете элек багуудагы адамдын өзүнө;
- Жубайлардын ата-энелерине;
- Бирге жашаган башка туугандарга.

Үй-бүлөлүк зомбулук жөнүндө милицияга жабырлануучулар, ошондой эле бир туугандар, кошуналар, медициналык кызматкерлер, мугалимдер, көчө комитеттери ж.б. кабарлай алышат.

КОРГОО ОРДЕРИ ДЕГЕН ЭМНЕ?

Коргоо ордери – үй-бүлөлүк зомбулуктан жабырлануучусуна мамлекеттик коргоо берүүчү жана үй-бүлөлүк зомбулук жасаган жаранга карата таасир этүү чараларын колдонууга алып келүүчү документ. Коргоо ордери үй-бүлөлүк зомбулуктан жабырлануучусуна милдеттүү түрдө 24 сааттын ичинде 3 күндүк мөөнөткө берилет.

Коргоо ордери үй-бүлөлүк зомбулук жасаган жаранга карата төмөнкү чектөөлөрдү караштырат:

1) үй-бүлөлүк зомбулук жасоого тыюу салуу;

2) үй-бүлөлүк зомбулуктан жабырлануучулары менен түздөн-түз жана кыйыр байланышууларга тыюу салуу. Коргоо ордеринин шарттарын аткарбаган учурда кийинки чаралар көрүлөт: айып пул салуу же коомдук иштерге тартуу (КРнын Жоруктар жөнүндө кодексинин 76-беренеси).

Үй-бүлөлүк зомбулуктан жабырлануучусунун арызы боюнча ички иштер органдары коргоо ордерин 30 күнгө үлантаат. 14 жашка толо элек жарандардын жана эмгекке жарамсыз жарандардын атынан коргоо ордерин узартуу жөнүндө арыз менен алардын мыйзамдуу өкүлү, балдарды коргоо боюнча ыйгарым укуктуу орган же жаш өспүрүмдөрдүн иштери боюнча тескөөчү кайрыла алышат. Эгер коргоо ордери 30 күнгө узартылса, анда үй-бүлөлүк зомбулук жасаган жаран зомбулукту жүрүм-турумун өзгөртүү боюнча оңдоп-түзөтүү программасынан өтүүгө милдеттүү.

ҮЙ-БҮЛӨЛҮК ЗОМБУЛУК ОКУЯСЫ БОЛГОНДО ЖАРДАМ БЕРЕТ:

САЛАМАТТЫКТЫ САКТОО УЮМДАРЫ (ФАП, УБМБ ЖАНА ООРУКАНАЛАР)

Жабырлануучуларга медициналык жардам көрсөтөт. Жабырлануучулардын макулдугунун негизинде ички иштер органдарына үй-бүлөлүк зомбулук фактысы боюнча кайрылуу болгондугун кабарлайт. Зомбулуктун зыяндарын атайын формага ылайык документтештирет, ал сотко жана милицияга берилиши мүмкүн. Амбулаториялык медициналык картадан көчүрмөлөрдү берет.

ИЧКИ ИШТЕР ОРГАНДАРЫ

Ар бир адамдын билдирүүсү боюнча (тууганынын, кошунасынын, күбөнүн, медициналык кызматкердин, көчө комитеттеринен, үй комитеттеринен ж.б.) арызды кабыл алат, каттайт жана үй-бүлөлүк зомбулуктан жабырлануучусун сактоо жана коргоо менен камсыз кылат. Жабырлануучуга жана зомбулук жасаган жаранга коргоо ордерин берет, анын шарттарынын аткарылышын көзөмөлдөйт. Жабырлануучу адамга жардам көрсөтүү кызматтары жөнүндө маалымат берет.

Үй-бүлөлүк зомбулуктан жабырлануучусунун макулдугу менен, үй-бүлөлүк зомбулук жасаган жарандын иштеген жерине, ошондой эле чара көрүү үчүн социалдык органдарга жана жергиликтүү өзүн өзү башкаруу органдарына маалымат жөнөтөт.

СОТТОР

Даттануу арызынын негизинде 6 айга чейин чектөө салат:

- үй-бүлөлүк зомбулук жасаган жаранды бирге жашаган жерден чыгарып салуу;
- жашы жете элек өспүрүм балдары менен катташуу бөлүгүндө ата-энелик укуктарын чектөө;
- үй-бүлөлүк зомбулук жасаган жаранды жарандык мыйзамдарга ылайык аракетке жөндөмдүүлүгү чектелүү деп таануу

ПРОКУРАТУРА ОРГАНДАРЫ

Ден соолугунун абалы, жаш курагы же башка себептер боюнча сотто өз укуктары менен эркиндиктерин коргой албаган үй-бүлөлүк зомбулуктан жабырлануучуларынын укуктарын жана эркиндиктерин коргоо максатында сотко кайрылышат.

СОЦИАЛДЫК ЖАКТАН ӨНҮКТҮРҮҮ ОРГАНДАРЫ

Үй-бүлөлүк зомбулуктан сактоо жана социалдык жактан коргоо чөйрөсүндө жардамдар менен кызмат көрсөтүүлөрдү сунуштайт. Жабырлануучулардын макулдугу менен ички иштер органдарына үй-бүлөлүк зомбулук фактысы менен кайрылгандыгы боюнча кабарлайт. Өспүрүмдөргө карата зомбулук жасалганда маалыматты милицияга кабарлоодо ата-энесинин макулдугу талап кылынбайт.

БИЛИМ БЕРҮҮ УЮМДАРЫ

Өспүрүмдөргө карата үй-бүлөлүк зомбулук жасоо фактысы аныкталгандыгы жөнүндө ички иштер органдарына кабарлайт. Үй-бүлөлүк зомбулукка жол берилбестиги жана андан сактоо жана коргоо чаралары жөнүндө ата-энелерге түшүндүрүү иштерин жүргүзөт.

ЖАРДАМ БЕРҮҮ КЫЗМАТТАРЫНЫН ТЕЛЕФОНДОРУ:

Милиция	102
112 кызматы	112
Балдар үчүн ишеним телефону	111
КРнын Акыйкатчысынын түз байланыш түйүнү (иш убактысы учурунда)	115
Бишкек ш. Социалдык жактан өнүктүрүү башкармалыгы	(0312) 623 773
Зомбулуктан жабыр тарткан балдарга жардам берүү борбору	(0312) 442 510; (0312) 542 934
«Шанс» кризистик борбору	(0312) 613 227; (0709) 710 320
«Сезим» кризистик борбору	(0312) 512 640; (0312) 316 466
Баланын укуктарын коргоо лигасы	(0312) 662 587

ЗОМБУЛУКТУ АКТАГАНГА ЖОЛ ЖОК

АЯЛДАРГА КАРАТА ЗОМБУЛУКТУН ЗЫЯНДАРЫ

Үй-бүлөлүк зомбулук аялдардын ден соолуктарына терс таасирин тийгизет, алардын психикалык, дене бойлук жана репродуктивдик ден соолуктарына зыян келтириши мүмкүн. Зомбулуктун зыяндары акырындап курч формада пайда болушу мүмкүн, кээде алар аялдардын ден соолуктарын көп жылдар бою коштоп талкалайт.

БАЛДАРГА КАРАТА ЗОМБУЛУКТУН ЗЫЯНДАРЫ

Зомбулук жасалып турган үй-бүлөдө өсүп жаткан балдар жүрүм-турумдук жана эмоционалдык бир нече жабыркоолордон азап чегүүлөрү мүмкүн, бул алардын андан наркы жашоолорунда өздөрүнүн зомбулук жасоолоруна же ага жакын болууларына алып келет. Ошондой эле, үй-бүлөлүк зомбулук эмчектеги жана кичинекей курактагы балдардын арасындагы оорунун жана өлүмдүн көрсөткүчтөрүнүн дагы жогорулашына алып келет.

ҮЙ-БҮЛӨЛҮК ЗОМБУЛУК ЭМНЕСИ МЕНЕН КОРКУНУЧТУУ?

Үй-бүлөлүк зомбулук – бул бир гана көк ала тактар жана уруп-сабоо эмес, бул ден соолуктун узакка чейин жабыркоосу, ошондой эле адамды өмүр бою коштогон терең психологиялык жаракаттар.

Үй-бүлөлүк зомбулук – бул билим алууга жана билим берүүгө болгон кызыкчылыктын жоголуусу гана эмес, ошондой эле балдардын кароосуз калуусу, кылмыштуулуктун өсүшү.

Үй-бүлөлүк зомбулук – бул уруп сабалган аялдардын, корккон балдардын жана жардамга муктаж улгайган адамдардын жанынан карабай өтүп кеткен кайдыгер адамдар.

Үй-бүлөлүк зомбулук – бул бүгүн басмырланган жана сабалган бала эртең өзүнүн үй-бүлө мүчөлөрүн басмырлоосу жана уруп-сабоосу.

Үй-бүлөлүк зомбулук – бул адамзаттык баалуулуктардын талкалануусу, бактысыз үй-бүлөлөр, жоголгон балалык жана жалпы коомдун деградацияланышы.

Агрессивдүү жүрүм-турум үчүн зомбулуктун жабырлануучусу эмес, зомбулук жасаган адам жоопкерчиликтүү.

ЗОМБУЛУКТУН АЙЛАМПАСЫ

ЗОМБУЛУКТУН АЙЛАМПАСЫН ҮЗГҮЛӨ! ЖАРДАМ СУРАП КАЙРЫЛГЫЛА!

